

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

(2014-2015)

ΤΑΞΗ: Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίους ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἠγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρόσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν: οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρόσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην: προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πειθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατήσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητριδῶν πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1." Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα... καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν". Να μεταφραστεῖ το παραπάνω απόσπασμα. (Μονάδες 30)
- 2 α. Να αναφέρετε σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται τα ἔργα του Ξενοφώντα και να γράψετε τους τίτλους δύο ἔργων ἀπὸ κάθε κατηγορία. (Μονάδες 10)
- 2 β. Οι ὅροι τῆς εἰρήνης: α) Ποιοὶ ἦταν οἱ ὅροι σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντος, β) Οι ρηματικοὶ τύποι που δηλώνουν τοὺς ὅρους βρίσκονται ἄλλοι στον ενεστώτα και ἄλλοι στον ἀόριστο. Ποια εἶναι ἡ σημασία αὐτῆς τῆς διαφοράς; γ) Ποιος εἶναι ὁ στόχος καθενὸς ἀπὸ τοὺς ὅρους; δ) Ποιον ὅρο θεωρεῖ κύριο ὁ Ξενοφών και ποιοὶ ὅροι αποτελοῦν προϋπόθεση για τὸν κύριο ὅρο; (Μονάδες 10)
- 2 γ. Πῶς δικαιολογεῖται ἡ στάση τῶν Λακεδαιμονίων ἀπέναντι στην ηττημένη Ἀθήνα; (Μονάδες 10)
- 3 α. Να συνδέσετε τις λέξεις τῆς στήλης Α με τις ἀντίθετές τους στη στήλη Β. Δύο στοιχεῖα τῆς στήλης Β περισσεύουν. (Μονάδες 5)

A	B
1. περιαιρῶ (τὰ τείχη)	α) ὀλίγον
2. ἀντιλέγω	β) οἰκοδομῶ, ἐγείρω
3. πολύ	γ) περαίνω
4. δέχομαι	δ) ἀπορρίπτω
5. καταπλέω	ε) ἀποπλέω
6. ἄρχω *	στ) παραπλέω
	ζ) πλεῖστον
	η) συνεπαινῶ

* με τη σημασία που έχει στο κείμενο.

3 β. Να συσχετίσετε ετυμολογικά τις παρακάτω λέξεις με λέξεις του κειμένου: διάγγελμα, συνήγορος, ευπειθής, προαίρεση, χρειάζομαι (Μονάδες 5)

4 α. Να γράψετε την ίδια πτώση του άλλου αριθμού των παρακάτω λέξεων : πόλιν, τὰς ναῦς , τοὺς φυγάδας , ταῦτα , τὴν ἡμέραν (Μονάδες 5)

4 β. ἐπανέφερον, νομίζοντας. Να γίνει η χρονική τους αντικατάσταση (Μονάδες 6)

4 γ. ἡγῶνται. Να γίνει η εγκλιτική αντικατάσταση του τύπου στο γ' ενικό (Μονάδες 4)

4 δ. Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται. (Μονάδες 5)

ἐποιοῦντο : το γ' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή :

ἄρχειν : το απαρέμφατο του Μέλλοντα της ίδιας φωνής :

λέγων : το β' ενικό πρόσωπο της Προστακτικής του Αορίστου β' στην ίδια φωνή :

πείθεσθαι : το α' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής του Παρακειμένου στην ίδια φωνή :

ἀπήγγελλον : το γ' πληθυντικό πρόσωπο της Υποτακτικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή :

5 α. μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν: Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα, το πως εισάγεται, την εκφορά της και να καταγράψετε τον συντακτικό της ρόλο. (Μονάδες 5)

5 β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους (Μονάδες 5)
ειρήνην , εισιόντας , οἱ πρέσβεις, πείθεσθαι , μετὰ ταῦτα

Απαντήσεις

1. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως είπαν ότι δε θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχθηκαν να κάνουν ειρήνη με τον όρο (οι Αθηναίοι) αφού γκρεμίσουν τα μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά, να παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και να επαναφέρουν τους εξορίστους, να ακολουθούν τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο φίλο και εχθρό. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πολύς λαός γιατί φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι γιατί δε χωρούσε πια άλλη αναβολή επειδή πολλοί πέθαιναν από την πείνα. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν την ειρήνη· ο Θηραμένης μιλώντας εξ' ονόματος των πρέσβων έλεγε ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα τείχη.

2α. Τα έργα του Ξενοφώντα σε σχέση με το περιεχόμενό τους διακρίνονται σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Ιστορικά: Κυρου Ανάβασις, Κύρου Παιδεία

Σωκρατικά: Απολογία Σωκράτους, Συμπόσιον

Διδακτικά: Πόροι ή Περί προσόδων, Περί ίππικῆς

2 β. α) Οι όροι που έθεταν οι Λακεδαιμόνιοι ήταν οι ακόλουθοι:

- 1) να γκρεμίσουν τα μακρά τείχη, όπως και αυτά του Πειραιά,
- 2) να παραδώσουν τα πλοία τους, εκτός από δώδεκα,
- 3) να δεχτούν πίσω τους πολίτες που είχαν εξορίσει απ' την πόλη· εκείνους δηλαδή που είχαν διώξει λόγω των ολιγαρχικών τους φρονημάτων,
- 4) να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες σε όλες τις πολεμικές τους δραστηριότητες είτε στη θάλασσα είτε στην ξηρά, έχοντας πλέον τους ίδιους φίλους και εχθρούς μ' εκείνους· να γίνουν δηλαδή οι Αθηναίοι πιστοί σύμμαχοι των Σπαρτιατών.

β) Οι όροι που αναφέρονται στο γκρέμισμα των τειχών (καθελόντας), στην παράδοση των πλοίων (παραδόντας) και στην επιστροφή των πολιτικών εξορίστων (καθέντας), δίνονται σε αόριστο χρόνο, καθώς αφενός αποτελούν πράξεις που θα γίνουν μία φορά και αφετέρου γιατί επί της ουσίας είναι οι δευτερεύοντες όροι σε σχέση με τον βασικό όρο που είναι να έχουν στο εξής (νομίζοντας) τους ίδιους φίλους και εχθρούς με τους Σπαρτιάτες, και να τους ακολουθούν (έπεσθαι) σε κάθε τους

πολεμική δραστηριότητα. Οι τελευταίοι αυτοί και βασικότεροι όροι δίνονται με ενεστώτα για να τονιστεί η διάρκειά τους, μιας και αφού ολοκληρώσουν οι Αθηναίοι τις αρχικές προϋποθέσεις, στην πορεία θα είναι πιστοί σύμμαχοι της Σπάρτης και θα τη συνοδεύουν σε κάθε της νέα επεκτατική ή αμυντική αναμέτρηση.

γ) - Το γκρέμισμα των τειχών έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς με τον τρόπο αυτό η Αθήνα και ο Πειραιάς θα είναι ευάλωτοι σε μελλοντικές επιθέσεις/επεμβάσεις των Σπαρτιατών, και άρα θα τίθενται πιο εύκολα υπό τον έλεγχό τους. Η ισχυρή οχύρωση της Αθήνας την προστάτευε πλήρως και την καθιστούσε έναν εξαιρετικά δύσκολο αντίπαλο. Παράλληλα, τα ισχυρά αυτά τείχη ήταν και σε συμβολικό επίπεδο μια ένδειξη οικονομικής και στρατιωτικής ευρωστίας, γι' αυτό κι οι Σπαρτιάτες ήθελαν με το γκρέμισμά τους να καταστεί σαφής η ήττα και η ταπείνωση των Αθηναίων.

- Ο στόλος των Αθηναίων αποτελούσε, μαζί με τα τείχη, ένα από τα ισχυρότερα όπλα τους, που τους βοηθούσαν όχι μόνο στις πολεμικές αναμετρήσεις, αλλά τους διασφάλιζαν και μεγάλο πλούτο με τη διεξαγωγή του εμπορίου. Επομένως, η παράδοση των πλοίων εκμηδένιζε αυτομάτως τόσο τη στρατιωτική όσο και την οικονομική υπεροχή της Αθήνας.

- Οι εξόριστοι Αθηναίοι ήταν πολίτες ολιγαρχικών φρονημάτων και άρα, ως ένα βαθμό, ήταν φιλικά προσκείμενοι στη Σπάρτη και στις οικονομικές και πολιτικές αντιλήψεις που εκείνη πρόσβευε. Η επιστροφή τους, οπότε, θα ενίσχυε την αντιπολιτευτική μερίδα και θα δυσχέραινε οποιαδήποτε προσπάθεια συνασπισμένης και σύσσωμης αντίδρασης κατά της Σπάρτης.

- Η απόλυτη υποταγή της Αθήνας στην Σπάρτη, όπως αυτή προκύπτει τόσο από το αίτημα να έχουν πια τους ίδιους φίλους και εχθρούς, και φυσικά από την υποχρέωση των Αθηναίων να συνοδεύουν τους Σπαρτιάτες στις μελλοντικές τους πολεμικές δράσεις, επισφραγίζει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο την ήττα των Αθηναίων. Με τους όρους αυτούς η Αθήνα έπαυε εκ των πραγμάτων να ηγείται της αθηναϊκής συμμαχίας, και ήταν αναγκασμένη να λειτουργεί ως επικουρικό σώμα των Σπαρτιατών, αναγνωρίζοντας έτσι την κυριαρχία της Σπάρτης και την ηγετική της θέση στον ελληνικό χώρο.

δ) Ο Ξενοφώντας θεωρεί ως βασικό όρο την υποχρέωση των Αθηναίων να έχουν στο εξής τους ίδιους φίλους και τους ίδιους εχθρούς με τους Σπαρτιάτες, καθώς και την υποχρέωσή τους να τους συνοδεύουν σε κάθε πολεμική δραστηριότητα τόσο στη θάλασσα όσο και στην ξηρά. Ενώ, το γκρέμισμα των τειχών, την παράδοση των πλοίων και την επιστροφή των

εξόριστων, τα θεωρεί ως προϋποθέσεις για την εφαρμογή του βασικού όρου.

2γ. Παρόλο που οι Λακεδαιμόνιοι ήταν διαχρονικά αντίπαλοι των Αθηναίων και είχαν κάθε λόγο να θέλουν την καταστροφή της Αθήνας, εντούτοις αντέδρασαν με ιδιαίτερη αποφασιστικότητα απέναντι στις ολέθριες αυτές προτάσεις των Κορινθίων και των Θηβαίων και προστάτευσαν στο βαθμό που μπορούσαν τους Αθηναίους. Η δική τους θέση ήταν πως ποτέ δεν θα επιδίωκαν την υποδούλωση μιας ελληνικής πόλης που είχε προσφέρει τόσο σημαντικές υπηρεσίες στις δύσκολες στιγμές που έζησαν όλοι οι Έλληνες, όταν δέχονταν επίθεση από τους Πέρσες.

Οι Σπαρτιάτες έλαβαν υπόψη τους και τον όρκο που είχαν δώσει μαζί με τους Αθηναίους πριν από τη μάχη των Πλαταιών, δείχνοντας με αυτό τον τρόπο πως δεν έθεταν τα όποια συμφέροντά τους πάνω από την ιερότητα μιας τόσο σημαντικής δέσμευσης. Ο όρκος αυτός, δεν δέσμευε τους Θηβαίους, μιας και αυτοί είχαν ήδη προδώσει τους υπόλοιπους Έλληνες· δέσμευε ωστόσο τους Κορινθίους, οι οποίοι όμως μιας και βρισκόνταν τόσο κοντά στην Αθήνα τη θεωρούσαν πάντοτε ως μια απειλή που πρέπει να εκμηδενιστεί.

Σημαντικό ρόλο, επίσης, στην απόφαση των Σπαρτιατών έπαιξαν και τα επιμέρους οικονομικά και πολιτικά συμφέροντά τους, καθώς αντιλαμβάνονταν πως μια ενδεχόμενη καταστροφή της Αθήνας θα άφηνε πράγματι ανοιχτό το πεδίο για την ισχυροποίηση της Κορίνθου και της Θήβας, προκαλώντας στο μέλλον νέες πηγές ανησυχίας και νέους πιθανούς αντιπάλους για την ίδια τη Σπάρτη. Η διατήρηση, επομένως, της Αθήνας εξυπηρετούσε μακροπρόθεσμα τα συμφέροντα των Λακεδαιμονίων, μιας και θα μπορούσε σύντομα να λειτουργήσει εκ νέου ως ανάχωμα στις φιλοδοξίες των Κορινθίων και των Θηβαίων.

3 α. 1-β, 2-η, 3-α, 4-δ, 5-ε, 6-γ

3 β. ἀπήγγελλον, προηγόρει, πείθεσθαι, περριαιρεῖν, χρή

4 α. πόλιν : πόλεις τὰς ναῦς : τὴν ναῦν τοὺς φυγάδας : τὸν φυγάδα ταῦτα : τοῦτο τὴν ἡμέραν : τὰς ἡμέρας

4 β. Ενεστώτας: ἐπαναφέρουσι / ἐπαναφέρουσιν,
Παρατατικός: ἐπανέφερον,
Μέλλοντας: ἐπανοίσουσι / ἐπανοίσουσιν,
Αόριστος α' και β' ἐπανήνεγκαν/ ἐπανήνεγκον,
Παρακείμενος: ἐπανενηνόχασι / ἐπανενηνόχασιν,
Υπερσυντέλικος: ἐπανενηνόχεσαν

Ενεστώτας:νομίζοντας,
Παρατατικός:-
Μέλλοντας:νομιούντας,
Αόριστος:νομίσαντας,
Παρακείμενος:νενομικότας
Υοερσυντέλικος:-

4 γ.Οριστική:ήγείται,
Υποτακτική: ήγῆται,
Ευκτική: ήγοῖτο,
Προστακτική: ήγείσθω

4δ.ἐποιοῦντο : το γ' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή : ποιοῦνται

ἄρχειν : το απαρέμφατο του Μέλλοντα της ίδιας φωνής : ἄρξειν

λέγων : το β'ενικό πρόσωπο της Προστακτικής του Αορίστου β' στην ίδια φωνή : εἰπέ

πείθεσθαι : το α' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής του Παρακειμένου στην ίδια φωνή : πεπίεσμεθα

ἀπήγγελλον : το γ' πληθυντικό πρόσωπο της Υποτακτικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή : ἀπαγγέλλωσι(ν)

5 α.μη ἄπρακτοι ἦκοιεν : Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση. Λειτουργεί ως αντικείμενο της μετοχής φοβούμενοι. Εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο μη γιατί δηλώνει φόβο για κάτι ανεπιθύμητο.Εκφέρεται με Ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (η μετοχή φοβούμενη θεωρείται ιστορικού χρόνου γιατί προσδιορίζει το ιστορικού χρόνου ρήμα περιεχέιτο) και δηλώνει φόβο αβέβαιο στο παρελθόν.

5 β. ειρήνην : αντικείμενο του ρήματος ἐποιοῦντο

εἰσιόντας : χρονική μετοχή, συνημμένη στο αὐτούς (αντικείμενο του ρ. περιεχέιτο)

οἱ πρέσβεις : υποκείμενο του ρήματος ἀπήγγελλον

πείθεσθαι : τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απροσώπου ρήματος χρή μετὰ ταῦτα : εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα κατέπλει